

אמר מר: "ביום" — ואפילו בשבת.

מכדי, הרי נטילת לולב אין בה כל עשיית מלאכה, אלא טלטול ענף עץ בעלמא הוא. וכי איצטריך קרא למישרי להתיר טלטול של ענף בשבת?

אמר רבא: לא נצרכא לא הוצרך הכתוב להתיר אלא למכשירי לולב, כגון לקצוץ אותו מן המחובר, שהוא מלאכה מן התורה. ואלויבא דהאי תנא:

דתניא: לולב וכל מכשיריו — דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר.

ומבאר הגמרא: מאי טעמא דרבי אליעזר להתיר עשיית מלאכות בשבת אפילו כשאינן מגוף המצוה אלא הן רק בגדר "הכנה" עבור קיום מצות לולב?

אמר קרא "ביום", ומילה זאת מיותרת היא [שהיה יכול הכתוב לומר "בראשון" גרידא]. ומהיתור הזה מרבה רבי אליעזר שמכשירי לולב נעשים בכל יום, ואפילו בשבת.

ומבאר הגמרא את מחלוקתם של חכמים ורבי אליעזר:

ורבנן, החולקים על רבי אליעזר — האי יתורא של "ביום", מאי עבדי ליה?

מיבעי ליה צריך יתור זה להשמיענו שנטילת לוב היא רק ביום, ולא בלילה.

ורבי אליעזר, הדורש מ"ביום" להתיר מכשירי לולב, זה שנטילת לולב היא רק ביום ולא בלילה — מנא ליה?

נפקא ליה מסיפא דקרא. הוא לומד זאת מסיומו של הכתוב, העוסק בנטילת לולב במקדש, דכתיב בו "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים".

וכך היא משמעות הכתוב: ימים ולא לילות!

ורבנן, אי אם נלמד מהתם, מה "ימים" שבפסוק הזה, הוה אמינא איפכא: לילה, הייתי אומר שנטילת לולב מצוה היא גם בלילה, לפי שיש לדון את זמן נטילת לולב בגזירה שוה של "ימים ימים" משיבת סוכה, שגם בה נאמר אותו לשון: "בסוכות תשבו שבעת ימים".

ולכן הייתי אומר: מה להלן במצות ישיבת סוכה, משמעות ה"ימים" היא ימים ואפילו לילות.

אף כאן, בנטילת לולב נמי, הייתי אומר: ימים, ואפילו לילות.

ועדיין יש להסביר:

וזה שמצות ישיבת סוכה גופה נוהגת גם בלילות — מנלן? והרי הכתוב אומר "בסוכות תשבו שבעת ימים", ובפשוטו הוא ימים ולא לילות.

ומביאה הגמרא ברייתא המבארת את המקור לחיוב סוכה גם בלילה.

דתנו רבנן: כתיב [ויקרא כג] "בסוכות תשבו שבעת ימים".

וכך יש לדרוש את משמעות ה"ימים" שבפסוק: